

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Комунальний заклад «Костянтинівський медичний коледж»

РОЗГЛЯНУТО

на засіданні екзаменаційної комісії
Голова екзаменаційної комісії
КЗ «Костянтинівський
медичний коледж»

 О.В. Лісова
« 30 » березня 2018 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
КЗ «Костянтинівський
медичний коледж»

 Т.В. Посікера
« 30 » березня 2018 р.

ПРОГРАМА

для співбесіди з української мови та літератури
для вступу на навчання
на основі повної загальної середньої освіти

Програма для співбесіди з української мови та літератури для вступників, які вступають на основі повної загальної середньої освіти для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста за спеціальністю «Медсестринство», спеціалізаціями «Сестринська справа», «Лікувальна справа», «Акушерська справа».

Розробник програми:

Лісова О.В. – викладач вищої категорії, викладач-методист

Програму схвалено на засіданні циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол __5 січня____ 2018 року, № _6__

Голова циклової комісії _____ М.А. Тодорова

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму для співбесіди з української мови та літератури розроблено з урахуванням чинних програм з української мови та літератури для 5-11 класів загальноосвітніх закладів з українською мовою навчання – Видавничий дім «Освіта», 2013р. (Зі змінами, затвердженими наказом Міністерства освіти та науки України від 07.06.2017 №804)

Програма складається з двох частин. Перша частина включає розділи, зміст яких передбачає оволодіння основними лінгвістичними поняттями, самостійну роботу над підвищенням рівня мовленнєвої культури. Питання першого розділу програми покликані виявити рівень оволодіння теоретичними відомостями про мовні явища, перевірити вміння фонетичного, морфологічного та синтаксичного аналізу мовних одиниць, практичного застосування правил граматики та культури усного й писемного мовлення.

Питання другої частини орієнтовані на виявлення рівня знань історико-літературного матеріалу та основних теоретико-літературних понять. Ці ж питання передбачають також з'ясування ролі і місця письменників в літературному процесі, характеристику їхнього мистецького доробку, розкриття культурно-історичного й естетичного значення художніх творів; розуміння літературної епохи, її особливостей.

При укладанні програми враховано матеріали сучасних підручників, посібників та хрестоматій, рекомендованих Міністерством освіти і науки України, водночас вона передбачає орієнтацію на додаткову літературу, різноманітні словники тощо.

ЧАСТИНА 1. УКРАЇНСЬКА МОВА

1.1. Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й не наголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у-в, і-й*.

1.2. Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

1.3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [o], [e] у складних словах.

1.4. Морфологія

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. **Іменник** як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а(-я), -у(-ю)* в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та

присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- 1) *один, одна;*
- 2) *два, три, чотири;*
- 3) *від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;*
- 4) *сорок, дев'яносто, сто;*
- 5) *двісті – дев'ятсот;*
- 6) *нуль, тисяча, мільйон, мільярд;*
- 7) *збірні;*
- 8) *дробові.*

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но, -то*). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но, -то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о, -е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

Службові частини мови. Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиночні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

1.5. Синтаксис

1.5.1. Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. **Словосполучення.** Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

1.5.2. Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю засобів ускладнення (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. **Означення** узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. **Додаток.** Типи **обставин** за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

Речення з однорідними членами. Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й

поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки - непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнюючі члени речення. Розділові знаки в односкладними членами.

Складне речення. Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному:

- 1) інтонація й сполучники або сполучні слова;
- 2) інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення. Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення.

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами: 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

Безсполучникове складне речення. Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями: 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною). Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

1.6. Стилїстика. Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

1.7. Орфоепія

Відображення вимови голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію. Відображення вимови приголосних звуків:

- 1) [дж], [дз], [дз'];
- 2) [й];
- 3) [ж], [ч], [ш], [дж];
- 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення);
- 5) м'яких приголосних;
- 6) подовжених приголосних.

Вимова слів з апострофом.

1.8. Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [u], [o] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення *йо,ьо*. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *nn* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами мови. Особливості написання числівників. Написання окремо (сполучень прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).

1.9. Культура мовлення. Правильне наголошування іменників, прикметників, числівників, займенників, дієслів, прислівників. Уживання слів відповідно до їх значення і стилістичного забарвлення. Використання синонімів з метою уникнення невиправданих повторень слів. Невиправдане уживання спільнокореневих слів, а також лексем, що засмічують усне і писемне мовлення. Словотвірні норми української мови. Помилки у визначенні роду окремих іменників. Синоніміка конструкцій родового і знахідного відмінків іменників. Правильне вживання числівників з іменниками. Уживання збірних числівників. Уживання займенників для зв'язку речень у тексті. Правильне уживання дієслівно-іменникових словосполучень. Правильна побудова речень із дієприкметниковим і дієприслівниковим зворотами. Синоніміка складних і простих речень із дієприкметниковими зворотами. Використання синонімічних прийменників і сполучників. Використання синонімічних словосполучень. Узгодження присудка з підметом. Синоніміка вставних слів і речень у тексті. Синоніміка різних способів передачі прямої мови.

ЧАСТИНА 2. УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

2.1. Усна народна творчість

Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових та родинно-побутових пісень. **Пісні Марусі Чурай.** «Віють вітри», «За світ встали козаченьки». Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то Хміль». Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Бондарівна».

2.2. Давня українська література

«**Повість минулих літ**» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги, про напад хозарів).
«Слово про похід Ігорів».

Іван Вишенський. Біографічні відомості. Огляд творчості. «Послання до єпископів». Жанр, зміст, ідейна спрямованість, засоби творення сатиричного та комічного.

Григорій Сковорода. Огляд життя і творчості. Загальна характеристика філософських поглядів та естетичних засад. Теоретичні погляди на жанр байки. «De libertate», «Всякому місту – звичай і права», «Бджола та Шершень», афоризми.

2.3. Література кінця XVIII — початку XX ст.

Іван Котляревський. Огляд життя і творчості письменника. «Енеїда». Жанрова специфіка поеми. Особливості сміху. Ідейний зміст твору. Образи. Мова поеми. «Наталка Полтавка». Соціально-побутовий характер конфлікту. Тема п'єси. Персонажі. Художні особливості. Театральне життя п'єси.

Г. Квітка-Основ'яненко. Значення прозової спадщини письменника. Орієнтація на народне світобачення і принципи фольклорної поезики. Особливості стилю письменника. «Конотопська відьма». Жанрові особливості. Сюжет і композиція. Проблематика. Засоби сатири. «Маруся». Жанр твору. Засоби ідеалізації героїв. Трагізм сюжету. Дидактична тенденційність твору. Т.Шевченко про повість. Новаторство письменника в жанрі сентиментально-реалістичної прози.

Тарас Шевченко. Життєвий і творчий шлях основоположника нової української літератури. Періодизація творчості. Своєрідність стилю. Прижиттєві видання творів. І.Франко про творчість Т.Шевченка. Малярська спадщина Т.Шевченка.

«Причинна». Фольклорна основа балади. Ознаки романтизму. Роль ліричних відступів.

«Катерина». Жанр, проблематика, персонажі. Образ оповідача. Особливості стилю. Ліричні відступи.

«Гайдамаки». Історична основа. Жанр, сюжет і композиція. Героїко-трагічний пафос. Образи Яреми, Залізняка й Гонти. Проблема історичної пам'яті. Ідея слов'янської єдності.

«Сон» (У всякого своя доля ...). Жанр твору, проблематика. Засоби сатири. Прийом сну. Сарказм і гротеск. Роль умовності й фантастики.

«Заповіт (Як умру, то поховайте...)». Розвиток думки-переживання про долю народу.

«Кавказ». Ідейна спрямованість твору. Образ Прометея. Роль іронії і сарказму.

«І мертвим, і живим, і ненарожденним землякам моїм...». Жанр, проблематика, ідейний зміст. Багатство емоційних інтонацій. Особливості віршування.

«Наймичка». Сюжет і композиція, проблематика, ідейний зміст. Гуманістичне звучання твору.

«Мені однаково, чи буду...». Розпач і біль ліричного героя. Пророча кінцівка твору.

«Садок вишневий коло хати...». Туга за рідним краєм.

«Я не нездужаю, нівроку...». Жанр, тема, обставини написання, художня ідея. Оригінальність осмислення фольклорної поетики.
«Ісаія. Глава 35». Тема, ідейний зміст.

Пантелеймон Куліш. Огляд життя і творчості. Участь у Кирило-Мефодіївському братстві. Видавнича та культурницька діяльність.
«Чорна рада». Жанрові особливості. Джерела твору. Ідейно-тематичні особливості. Специфіка сюжету та композиції. Реальні історичні герої та персонажі, створені уявою автора. Образ народу.

Марко Вовчок. Огляд життя і творчості.
«Максим Гримач», «Інститутка». Жанри творів. Традиційність композиції. Головні образи.

Іван Нечуй-Левицький. Огляд життєвого і творчого шляху. Особливості художнього стилю письменника.
«Кайдашева сім'я». Жанр твору. Специфіка композиції. Центральні персонажі. Засоби типізації та індивідуалізації характерів. Значення картин побуту. Гумор і сатира. Багатство мови.

Панас Мирний. Життєвий і творчий шлях.
«Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного та Івана Білика. Історія створення, джерела та проблематика роману. Жанрові особливості. Своєрідність композиції. Особливості характеротворення. Образ Чіпки, еволюція його характеру. Психологізм. Фольклорна основа жіночих образів. Засоби типізації та індивідуалізації, роль художньої деталі. Нова ідейно-художня функція картин природи.

Іван Карпенко-Карий. Огляд життя і творчості.
«Хазяїн». Жанрові особливості. Засоби сатири. Центральний персонаж, психологічне вмотивування його вчинків, трагікомізм. Представники народницької інтелігенції. Мовні характеристики.

Іван Франко. Життєвий і творчий шлях. Громадська діяльність письменника. Багатогранність творчості. Збірка «З вершин і низин». Лірична драма «Зів'яле листя». Філософські поеми. Літературно-критична діяльність.
«Гімн». Символічність образу духу. Роль риторичних вигуків, повторів. Особливості віршування.
«Червона калино, чого в лузі гнешся?», «Чого являєшся мені...», «Ой ти, дівчино, з горіха зерня...». Фольклоризм інтимної лірики.
«Декадент». Поетичне кредо І.Франка. Полемічне спрямування вірша.
«Мойсей». Пролог до поеми. Історична доля українського народу. Біблійне першоджерело твору. Проблематика. Філософічність.
«Перехресні стежки». Жанр твору. Багатоаспектність і символіка епічної структури твору.

Павло Грабовський. Життєвий подвиг поета. Своєрідність стилю.
«До Русі-України». Жанр, тема, художні ідеї. Думка про єдність українських земель. Роль риторичних фігур.
«До українців». Національна ідея твору.

Михайло Коцюбинський. Життєвий і творчий шлях письменника.
Особливості стилю.
«Тіні забутих предків», «Intermezzo». Особливості композиції названих творів.
Тематика, головні герої.

Ольга Кобилянська. Життєвий і творчий шлях. Особливості індивідуального стилю. Значення творчості.
«Земля». Тема, ідея твору, головні персонажі.

Леся Українка. Життєвий і творчий шлях. Багатогранність таланту.
«Contra spem spero!» Тема, художня ідея. Афористичність мови. Роль риторичних запитань і вигуків.
«Стояла я і слухала весну...». Мотив пробудження природи й людських сподівань. Роль звукових та зорових художніх деталей.
«І все-таки до тебе думка лине...». Своєрідність композиції. Афористичні вислови. Особливості віршування. Риторичні звертання та засоби звукопису, їх зображально-виражальна роль.
«Бояриня». Історична основа твору. Проблематика. Характеристика образів.
«Лісова пісня». Джерела твору. Жанрові особливості. Композиційна своєрідність. Проблематика. Міфологічний світ твору.

Василь Стефаник. Огляд життя і творчості. Особливості стилю письменника.
«Камінний хрест». Жанр твору. Реальна основа оповідання. Образи-символи. Психологізм. Мова твору.

Архип Тесленко. Біографія письменника.
«Страчене життя». Жанр твору. Ідейний зміст. Психологізм характерів. Особливості композиції.

Микола Вороний. Біографія письменника.
«Блакитна Панна». Проблематика та жанр твору.

Олександр Олесь. Життєвий і творчий шлях. Особливості стилю.
«Чари ночі», «З журбою радість обнялась...». Тематична та емоційно-настрєва характеристика.
«Айстри». Настрєво-елегійний тон. Засіб алегорії.
«О слово рідне! Орле скутий!...». Патріотичні мотиви. Стилїстичні особливості.

Володимир Винниченко. Життєвий і творчий шлях. Діапазон літературної творчості.
«Салдатики!», «Момент». Тема, сюжет, ідейний зміст.

2.4. Література ХХ ст.

Народницька і модерністська тенденції в художньому розвитку української літератури. Національно-культурна традиція літератури. Українська література в загальноєвропейському літературному процесі.

Павло Тичина. Життєвий і творчий шлях. Поетичні збірки. Особливості стилю. Трагедія великого таланту.

«О панно Інно», «Арфами, арфами...», «Ви знаєте, як липа шелестить...». Особливості символістської естетики. Використання зорових і звукових символів. Ритміка віршів.

«Скорбна мати». Присвята твору. Біблійне та реальне в поемі. Символіка твору. «Похорон друга». Трагізм твору. Ідея поеми.

Максим Рильський. Життєвий і творчий шлях. М.Т.Рильський і неокласики.

«Яблука допіли...». Ліризм поезій. Художні тропи. Ритміко-інтонаційна своєрідність.

«Слово про рідну матір». Тема, художня ідея, особливості жанру. Трансформація образів фольклору та «Слова о полку Ігоревім».

«Рідна мова». Ідейно-естетичний заповіт поета. «Молюсь і вірю...». Тема та ідея твору.

Володимир Сосюра. Огляд життя і творчості. Риси індивідуального стилю.

«Любіть Україну». Зображально-виражальні засоби твору. Драматична доля поезії.

Роман у віршах «Мазепа». Доля забороненого твору. Концептуальність твору. Перевага ліризму.

Микола Хвильовий. Життєвий і творчий шлях. Участь у літературній дискусії 1925–1928 р.

«Я (Романтика)». Роль присвяти. Ліризм вступу. Психологізм відтворення внутрішнього конфлікту революціонера. Образ матері.

Юрій Яновський. Біографічні відомості. Романтичний характер творчості.

«Вершники», «Подвійне коло», «Шаланда в морі». Жанрова своєрідність твору. Особливості сюжету та композиції. Ідейно-художня специфіка. Значення фольклорного джерела в поезії твору.

Валер'ян Підмогильний. Життєвий і творчий шлях.

«Місто». Тематика та проблематика твору.

Остап Вишня. Огляд життя і творчості. Жанрове новаторство.

«Моя автобіографія». Образ ліричного героя. Інформаційний аспект. Особливості іронії та сарказму. Традиції українського народного гумору. Елементи ліризму.

«Мисливські усмішки». Гумор і поетичність прози. Художньо-філософські роздуми.

Микола Куліш. Життєвий і творчий шлях.

«Мина Мазайло». Жанрові особливості комедії. Проблема українізації. Засоби комічного. Історичні екскурси у творі. Поетизація рідної мови.

Богдан-Ігор Антонич. Життєвий і творчий шлях.

«Різдво». Характеристика твору.

Олександр Довженко. Огляд життя і творчості. Багатогранність творчості. Особливості стилю.

«Зачарована Десна». Своєрідність жанру і композиції. Автобіографічність. Роль пейзажу в ідейному задумі твору. Поліфонічність стилю.

«Україна в огні». Особливості жанру. Проблематика. Драматизм зображеного. Заборона твору.

Андрій Малишко. Огляд життя і творчості. Особливості пісенної творчості.

«Пісня про рушник». Символічне значення образу українського рушника. Фольклорні витоки образу матері. Художні тропи. Особливості віршування.

Василь Симоненко. Біографічні відомості. Поетичні збірки.

«Лебеді материнства» та ін. Громадянські мотиви поезії. Посвята Україні. Ліризм.

Олесь Гончар. Життєвий і творчий шлях.

«Собор». Образ собору як композиційний центру твору, його символічне значення. Характеристика персонажів. Філософізм твору. «За мить щастя». Характеристика твору.

Михайло Стельмах. Огляд життєвого і творчого шляху.

«Щедрий вечір». Жанрові особливості. Автобіографічність твору. Характеристика персонажів. Фольклоризм художнього мислення.

Григор Тютюнник. Життя і творчість. Провідні теми. Твори для дітей.

«Три зозулі з поклоном». Жанрова своєрідність твору, тематика, персонажі, особливості сюжетно-композиційних вирішень, оповідної манери, художньої мови.

Василь Стус. Життєвий шлях. Доля художньої спадщини.

«Як добре те, що смерті не боюсь я», «О землі втрачена, явися!..». та ін. Тюремні мотиви. Образ України. Екзистенційна проблематика. Художні особливості.

Борис Олійник. Творчий шлях. Поетичні збірки.

«Пісня про матір», «В оборону хліба». Особливості ліризму, психологізм.

Громадянські тенденції.

Іван Драч. Новаторство поезії. Багатогранність творчості.

«Балада про соняшник». Жанрові особливості. Синтез фольклорного та модерного світобачення. Асоціативна природа твору.

«Чорнобильська мадонна». Жанр, тема, проблематика, особливості сюжету. Символіка в поемі. Особливості композиції.

Інші твори («Етюд про хліб», «Сонячний етюд» та ін.).

Ліна Костенко. Біографічні відомості. Поетичні збірки.

«Маруся Чурай». Жанрові особливості. Історична та фольклорна основи. Проблематика. Головні образи твору.

Аналіз віршів («Мій перший вірш написаний в окопі...», «Пастораль ХХ сторіччя», «Тут обелісків ціла рота», «Життя іде і все без коректур...», «Вже почалось, мабуть, майбутнє», «Світлий сонет», «Розкажу тобі думку таємну...», «Страшні слова, коли вони мовчать...» та ін.).

Дмитро Павличко. Творчий шлях.

«О рідне слово, хто без тебе я?». Актуальність проблематики. Жанрові особливості.

Пісенний ліризм творів «Два кольори», «Я стужився, мила, за тобою...» та ін.

2.5. Твори українських письменників-емігрантів

Іван Багряний. Життєвий шлях письменника.

«Тигролови». Ідейно-художні особливості. Сюжетна основа твору. Романтичний тип героя.

Євген Маланюк. Життєвий шлях письменника.

«Стилет чи стилос?». Характеристика твору.

Василь Барка. Життєвий шлях письменника.

«Жовтий князь». Відтворення картин голодомору 1933 р. Життєва основа твору. Ідейний зміст. Сюжет, центральні персонажі. Засоби психологізму, контрасту, типізації та індивідуалізації, роль художніх деталей.

Улас Самчук. Життєвий і творчий шлях.

«Марія». Присвята твору. Особливості жанру. Тематика та проблематика. Сюжет і композиція. Центральні персонажі та їх характеристика.

2.6. Сучасний літературний процес

Загальний огляд, основні тенденції. Літературні угруповання (Бу-Ба-Бу, "Нова дегенерація", "Пропала грамота", "ЛуГоСад"). Творчість Ю. Андруховича, О. Забужко, І. Римарука. Утворення АУП (Асоціації українських письменників).

Література елітарна і масова. Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років, його риси. Сучасні часописи та альманахи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко О. М., Блажко М. Б. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі. І частина. – К. : Грамота, 2011, – 552 с.
2. Головащук С.І. Словник-довідник з правопису та слововживання / За ред. В.М.Русанівського.
3. Гринчишин Д.Г., Сербенська О.А. Словник паронімів української мови. – К.: Рад. школа, 1986. – 222 с.
4. Дияк О. В., Прудка В. М. Довідник для абітурієнтів та школярів з української мови : навч. посіб. / О. В. Дияк, В. М. Прудка. – К. : Літера ДТД, 2010. – 408 с.
5. Гроно нездоланих співців: Літ. портрети укр. письменників ХХ ст., твори яких увійшли до оновлених шкіл. програм: Навч. посібник для вчителів та учнів ст. кл. серед. шк. / Упоряд. В.І.Кузьменко. – К.: Укр. письменник, 1997. – 285 с.
6. Караман С.О. та ін. Українська мова. Усний і письмовий (диктант) екзамени. Поглиблений етап вивчення: Навч. посібник у двох книгах. – К.: Магістр-S, 1998.
7. Козачук Г. Українська мова – для абітурієнтів. – К.: Вища школа, 1993. – 223 с.
8. Козлов А.В., Козлов Р.А. Азбука літературознавства: Навч.-метод. посібник. – Тернопіль, 1997. – 122 с.
9. Кононенко П.П., Кадомцева Л.О., Мацько Л.І. Українська мова. Посібник для вступників до вузів. – К.: Либідь, 1990. – 224 с.
10. Культура української мови: Довідник / За ред. В.М.Русанівського. – К.: Либідь, 1990. – 304 с.
11. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т.Гром`як, Ю.І.Ковалів та ін. – К.: ВЦ “Академія”, 1997. – 752 с.
12. Мацько Л.І., Сидоренко О.М. Українська мова. Усний та письмовий екзамени: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1992. – 208 с.
13. Новий тлумачний словник української мови: У 4-х т. / Укл.: Яременко В., Сліпушко О. – К.: Аконт, 1999.
14. Полюга Л.М. Словник антонімів. – К.: Рад. школа, 1987. – 173 с.
15. Словник іншомовних слів / За ред. О.С.Мельничука. – К.: Гол. ред. УРЕ, 1977. – 776 с.
16. Словник української мови: В 11-ти т. – К.: Наук. думка, 1970 – 1980.
17. Солод Ю. Українська література – ХХ (погляд у кінці тисячоліття). Навч. посібник за програмою 11 класу. – К.: Нора-прінт, 1997. – 384 с.
18. Степанишин Б. Давня українська література в школі. – К.: Либідь, 2000. – 504с.
19. Сучасна українська література кінця ХХ – початку ХХІ ст. / Упорядкув. текстів, передм., підготовка навч. – метод. матеріалів І. М. Андрусяка. – К. : Школа, 2006. – 464 с.
20. Українська література ХХ сторіччя: Навч. посібник для вчителів та учнів 10 – 11 класів серед. шкіл / Ред.-упоряд.: В.П.Моренець, Ю.Г.Фалько. – К.: Укр. письменник, 1993. – 224 с.

21. Українська література: Посібник для старшокласників і абітурієнтів / За ред. М.К.Наєнка. – К.: Либідь, 1995. – 368 с.
22. Українська література у портретах і довідниках: Давня література – література XIX ст.: Довідник / Редкол. С.П.Денисюк, В.Г.Дончик, П.П.Кононенко та ін. – К.: Либідь, 2000. – 360 с.
23. Українська поезія XIX – XX ст. / Упорядкув. текстів, передм., підготовка навч. – метод. матеріалів Т. І. Стадницької. – К. : Школа, 2008. – 320 с.
24. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови. – К.: Наук. думка, 1996. – 240 с.
25. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови / І. П. Ющук. – К.: Рідна мова, 1998. – 223 с.
26. Яценко Т.І. Морфемний аналіз. Словник-довідник: У двох томах / За ред. Н.Ф.Клименко. – К.: Вища школа, 1981.